

130
- 56
ПБ 5 462

МИРЗА-ШАФИЈЕ

Повидање на Бодер-шахи

ОД

Јована Јовановића

Из овог издања

Борис Радковић

Издана у Сремској за 1890. г.

0

ПЕСМЕ

МИРЗА - ШАФИЈЕ.

Световара Мил. Гајићу
срп. нар. уметова
Југославу 872.

307

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И. Бр. 54343

ПЕСМЕ

ЖИРЗА-ЖАФНЈЕ.

Већином по Боденштету

од

Јована Јовановића.

На свет издао Ђорђе Рајковић

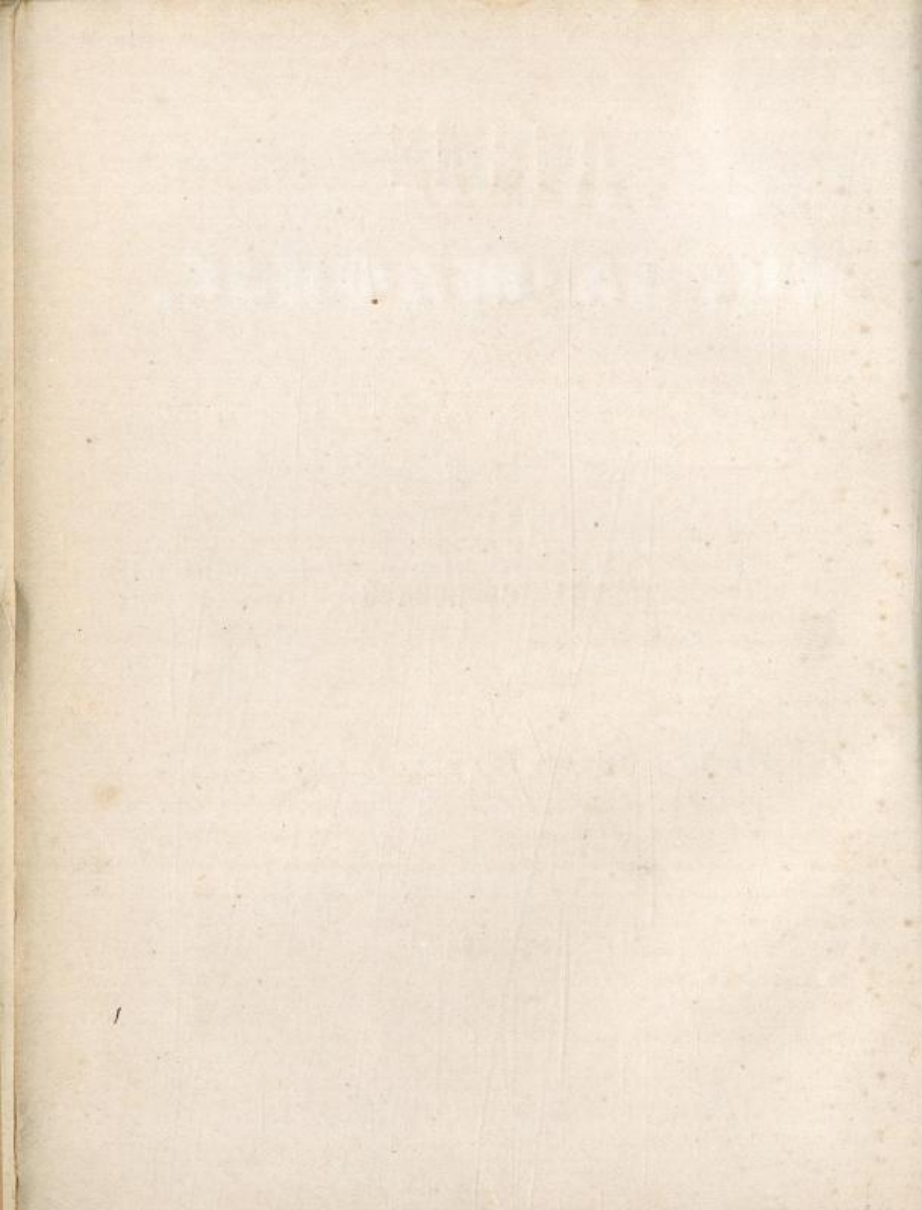
С.М.Б.

БЕЧ

штампарија јерменскога манастира

1871.

САДРЖАЈ.

ЗУЛЕЈКА.

Страна

1. Не могу је анђелима у рају	3
2. Та ни оно небо не реси се собом	4
3. Кад вам браца песму 'стави	5
4. На уранку страшиа суда	7
5. Шта је узраст вите јеле	8
6. Прошење	9
7. У вис лети срце моје	11
8. Кад погледим пожице ти мале	12
9. Што се плашиш, дете моје	13
10. Ружи пошле сузе тећи	15
11. Мојој срећи не знам паћи имена	16
12. Кад пролеће уз брдо се вијве	17
13. Време? — Простор?!	19

ПЕСМЕ ТУГЕ.

14. У градини славујак се тужи	23
15. И опет је дошло прамалеће мило	24
16. Једиом рече нека луда	25
17. То су луде, који суде	26
18. Слуш'о сам и чит'о	27
19. Мирза б' био сленац од главе до пете	28
20. Без кише, бев сунца	29
21. Ко је најстарији	30
22. Ником ладни гроб не прија	31

23. Мирза-Шафи, врат' се с пута	33
24. Час за часом итро с' мота	35

ПЕСМЕ У СЛАВУ ВИНА И ЗЕМАЉСКОГ УЖИВАЊА.

25. Из извора силог, ватренога	39
26. Ја сам ђаче хафисово	41
27. Чуј шта пише сред бовала	43
28. Дај ту чашу што се смеје	45
29. К'о што славуј пије мед са руже	47
30. Мула, мула, то ти кажем	48
31. По чем' познаш право цвеће	49
32. Зими се веселим	50
33. То се вама не допада	51
34. Разишла се сва дружина	53
35. Дај ми камен мудрости	56

ПЕСМЕ И ИЗРЕКЕ МУДРОСТИ.

36. Ког намећу бог дарива	59
37. Слуш'о сам од људи пословицу ову	60
38. Волеш ли ме, волећу те	61
39. Свашта има својег реда	62
40. Црњак моли	63
41. Смеће око, лукаво си	64
42. Ал ја мрзим сличарење сулудо	65
43. Та на лице падај, чоче	67
44. Песма мора мирисати	68
45. На висини тражиш	69
46. О вечности недогледу	70
47. Нико неће рећи	71

	Страна
48. Звучна песма	72
49. Ко сам и какав сам	73
50. Ко је увек био смотрен и опазан	74
51. Иди међу кривце	75
52. Тиран жели да га с' боје	76

ТИФЛИС. РАЗЛИЧИТО.

53. Дигни чадру горе	79
54. Из Тех'рана, славна места	81
55. Ти ми велиш да сам лентир	82

МИРЗА - ЈУСУФ.

56. Стара повест у новим сликовима	85
57. Је л' Јусефе, и сам видиш	87
58. Ти, Јусефе, водолоче	89
59. Чудан је то светац	91

ХАФИСА.

60. О како ми је, како	95
61. Кад сам поч'о на базару	97
62. Осећам ти мирис душе	99
63. Не премисљај, мој пунољче	100
64. Главу диже над облаке	101
65. Мирза-Шафи, Мирза-Шафи	102
66. Ој тифлиске старе сакле	103
67. Да се кајем и поправим	104

РАЗЛИКЕ ПЕСМЕ.

68. Бог је сунцу светлост дао	107
69. Што у јарком сунцу гори	108
70. Време се зове ово	109

	Страна
71. Мене ј' негда и шах к себи радо прим'о	110
72. Синоћ ми се у сну један анђ'о јави	111
73. Пријатељство	112
74. На част њима њиов снажај	113
75. Ружа и трње	115
76. Боље милост без песама	116
77. Да л' да с' смејем, да л' да с' једим	117
78. Док сам ово пев'о: Ајд'мо за слободом	118
79. Калуђери	119
80. Муштахид нева	120
81. Мирза-Шафи нева	121
82. Аој, Мирза, да дружине лене	122

ДОДАТАК.

83. Боље ј' живет' без призивања	127
84. На свачијем лицу нише	128
85. У чем' леже чаролије	129
86. Рад' истине гоне	130
87. Ништа није лакше него мрстит' лице	131
88. Ти не мораш ружу брати	132
89. Мудар може постојати	133
90. Залуд рука каљава	134
91. Чкаљ је ружи говорио	135
92. Јуче, ал' дабогме, измеђ' четир ока	136
93. Оштар нож се врло лако	137
94. Кавгаџије, лармаџије	138
95. Чије око није за лепоту слепо	139
96. Ако почнеш 'вако	140
97. Ко је срећан, тај нам срећу носи	141
98. По шаховој заповести	142

ЗУБЕКА.

Die Liebe ist der Dichtung Stern,
Die Liebe ist des Lebens Kern;
Und wer die Liebe hat ausgesungen,
Der hat die Ewigkeit errungen.

Rückert.

I.

Не могу је анђелима у рају,
Ни ружама што под росом блистају,
Баш ни сунцу, кад га зора окити, —
Зуленку, милу моју сравнити;

Јер су груди у анђела ледене,
Под ружом су оштре бодље скривене,
Јарко сунце тавни облак покрије —
Тако друштво за Зулејку зло ми је.

Све на свету што је досад блистало,
Није мени уз Зулејку пристало:
Бодље нема, топло љуби, сјајна је —
Ником другом — сама себи равна је.

II.

Та ни оно небо не реси се собом,
Већ од јарког сунца свог уреса чека,
Тако моје срце, оно с' реси тобом,
Без тебе би било у тами до века; —

Ка' и свету што се губи сва лепота
Кад га црна тмина коцреном замота,
А кад сунце сијне, к'о што си ти моје,
Тек онда покаже све лепоте своје.

III.

Кад вам браца песму 'стави
Свака цура живље дише,
Јер су речи бисер прави
На ибришим што се ниже.

А из песме мирис бије,
К'о хуријске кроз осмејке, —
К'о из оне амајлије,
Што је доби од Зулејке.

Не чуд'те се тим песмама,
Што су звуци тако врли,
Што се мудрост овејана
Са младачким бесом грли —

Одкуд мудрост, тај урес ми?
Њено око даде ми је:
„Нек ти душа буде песни,
А ти песмом одени је!“

Зато с' чуди ко год не зна,
Одкуда светлост та без сена!
Та то море није песма,
Већ је одсев ока њена!

Та она је пеар Цема *),
Она ј' Мирзи врело знања;
Без ње Мирза гласка нема,
А камоли поуздања.

Зато ј' песма таке среће,
Зато с' тако лако њија, —
Ко' Зулејка кад се шеће
По ђилму гаровиља.

*) Чаша Цемова или Цемшидова, у којој на дну одкривалесу се све земаљске тајке. Зове се тако по старом персијском краљу Цему.

IV.

На уранку страшна суда,
Сви ће с' мртви горе дићи;
Биће молбе, биће труда
Како ће се у рај стићи;

Мене брига морит' неће, —
Ти си мени, звездо мила,
Давно, давно врата среће,
Двери раја отворила.

V.

Шта је узраст вите јеле, шта су очи у газеле
Према твојем стасу витом, твојем оку поноситом!

Шта је мирис што га ветар са шираског носи раја
Према оном мномиру твог дубоког уздисаја!

Шта су оне слатке песме, што је негда Хафис вио
Према једном гласку што је из твог грла излетио!

Шта је пеар рујне руже, из ког славуј сласти пије
Премаружиуста твоји! — Ништа није! — Ништа није!

Шта је сунце, месец, звезде! — Де се њине фале чују!
Они само за те сјају — само с' на те осмејују.

Шта сам и сам! — Шта ми ј' срце! — Шта су ове
песме моје?
Само робље твога сјаја — славопојци силе твоје!

VI.

ПРОШЕЊЕ.

Љубавнику пуно ј' знака
Све, што собом носи цвеће;
Цвећем њему збори драга:
Три му бади кад га неће.

Ал' ако му пунољ ити,
То је значак лепша збора:
Смеш се надат', све ће бити,
Ал' се, брајко, чекат' мора!

А најбоље кад си среће,
Даће т' ружу тад у цвету,
Тад ти жеље морит' неће, —
Пољубци су на полету.

Ево, душо, дане врли,
Мирза ти се смерно клања,
И песма му к теби рли,
Кано цветак од питања :

Удес чека, да ли ће га
Снаћи златан, или цри,
Како бациш ти на њега
Цвет, пупољак или — три.

VII.

У вис лета срце моје —
Са среће је тако чило,
Што се твоје златно миље
Са жељом му загрлило.

Ал' се опет доле враћа,
Јер му нигде стана није,
Само тамо, де весело
Твоје срце уза њ бије.

Исто тако и шедрван
Од радости у вис прне,
Ал' у вису нема среће —
Пак се опет доле врне;

Доле ита, завичају,
Да на меком крилу дане,
Ка извору своје снаге,
Источнику своје ране.

VIII.

Кад погледим ножице ти мале
Чудно ми се чудо врзе по памети —
Како могу тол'ко баја на себи понети!?

Кад погледим ручице ти мале
Питаће ме мори оног целог дана
Како могу, тако мале, таки задат' рана!?

Кад погледим уснице ти рујне
У мени се срце, крв, и душа диве:
Како таке дивне усне без пољубца живе!?

Кад погледим очи твоје чарне,
Тад пред целим светом изповедим јавно
Да ја не знам како нисам полудно давно!

IX.

Што се плашиш, дете моје,
Кад на твоја врата стуним?
Зашто презаш, голубице,
Кад те оћу да пољубим?

Ја не тражим туђе добро,
По своју сам дош'о дику . . .
Та то тако давно пише
У мог жића рожданику.

Ви'ш у мене ј' јака вера
У алаха, у алкоран,
И верујем да те увек
Љубит' могу, љубит' морам.

Та ће вера мене снасти
Баш да умрем ту у стику . . .
Та то тако давно пише
У мог жића рожданику.

Де разведри мутно чело,
Нека опет сијне зора,
Твоја брига нема пута, —
Кад то тако бити мора.

Нека пуца, нек се ломи,
Не смем другу љубит' дику . . .
Јер то тако давно пише
У мог жића рожданику.

Ако и ти, порад греха,
На божију милост зидаш,
Мораш и ти смиловат' се
Да ми срца бол извидаш.
Та не тражи друге среће,
Повери се веренику . . .
Јер то тако давно пише
У твог жића рожданику.

Не промаши часак ови
Бад се врши судба наша —
Та баш сад се с седмог неба
Амо доле рај пренаша . . .
Другу срећу горе тражи,
Овде ј' прими у том лику . . .
Та то тако давно пише
У жића нам рожданику.

X.

Ружи пошле сузе тећи:
Жали мирис душе своје,
Што га чека самрт прека.

А ја ћу јој на то рећи
Да кроз песме веје моје
Пак ће живет' до век века.

XI.

Мојој срећи не знам наћи имена,
Ма да није тако свуде виђена.
Док немиран у вртлогу морећ' лет
Своме добру с пута сврће луди свет, —
Докле дервиш тело мучи, мислећи
Да ће само тако паклу утећи, —
Док богаташ своје новцу робује, —
Док муџтија о вечности попује,
А слуша га глуног света милион,
Прем о томе тол'ко знаде ка' и он: —
Ја сам дотле поред моје Зулејке,
Удубљен сам у њезине осмејке,
Ил у оне црне, светле зенице,
Из њи пишем моје дивне песмице.
Поред наске пламен-вино лади се,
Само виче: Море, Мирза, наци се!
Зулејка ми својом руком паточи,
А ја зато пољубим је међ очи.
У том послу често кликнем — кликнем: Хај!
Де је љубав, де је вино, ту је рај!

XII.

Кад пролеће уз брдо се вијне
Да разтопи на вр'овма снег,
Кад сунашце умиљато сијне,
Озелене шума, дола, брег, —

Кад у један ма
Прође страва сва

Што је целе зиме владала,

У далеки крај
Заори се: Хај!
Ал је диван тај
Прамалећа рај!

Кад се зора у злату засија
И провирн кроз пунољак цвет,
— Свет му прија, зато се развија —
И замири подмлађени свет;

Кроз славујев круг
Дуне топли југ,

И ^иоживе, ^иразпева се луг, —

У далеки крај
Заори се: Хај!
Ал је диван тај
Прамалећа рај!

Беу дани исти 'ваки, дивни,
Кад се првом загрлисмо, — знаш!
Кад две душе споји онај силни,
Онај први, дуги пољуб наш . . .

Диже главу цвет,
Замириса свет,

Чиле тице убрзаше лет —

У далеки крај
Орило се: Хај!
Ал је диван тај
Прамалећа рај!

XIII.

Време? — Простор?! —

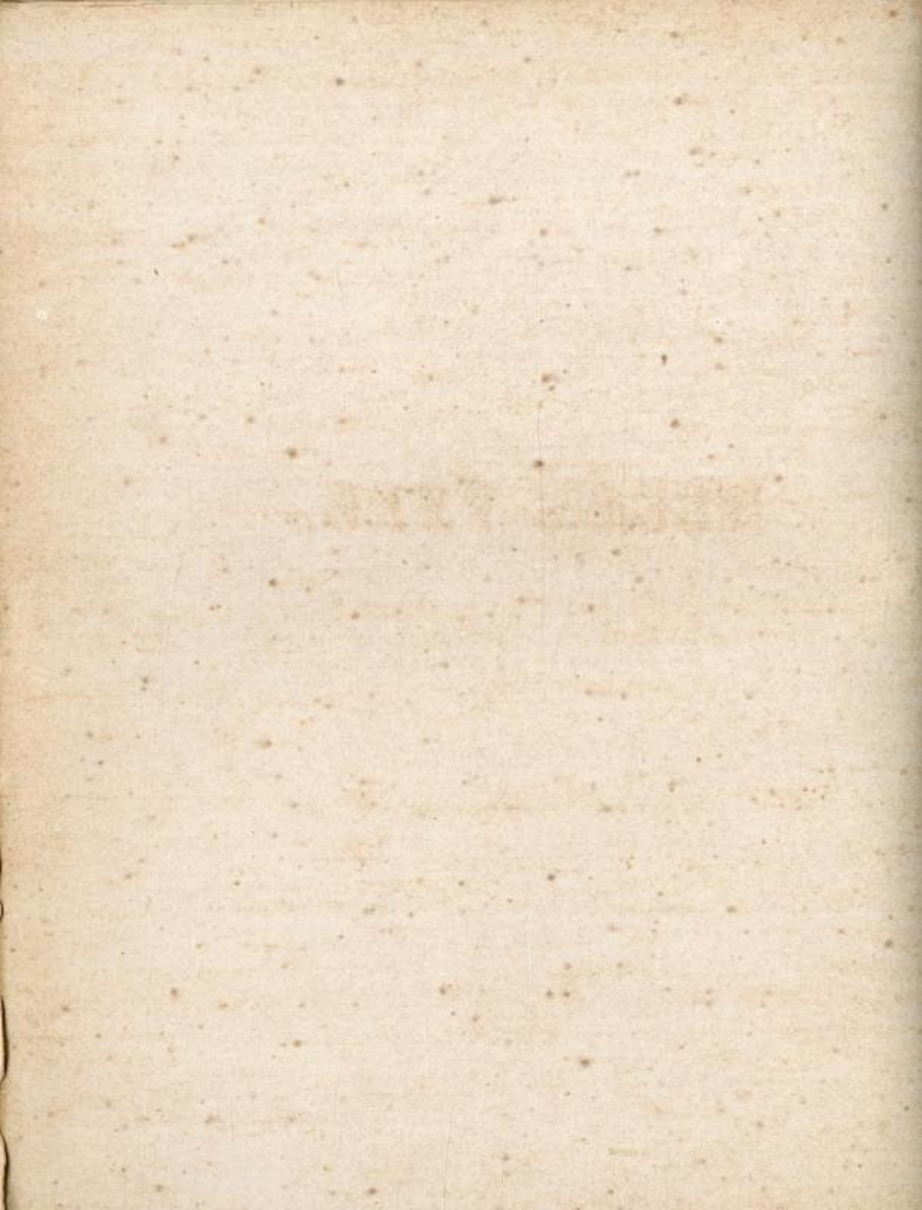
Ман' се, ман' —

Време, простор,

То је сан

Којег лако заборави

Ко је срећан са љубави.

NECME TYPE.

Die frohen Freunde laden dich
O komm an uns're Brust!
Und was du auch verloren hast,
Vertraure den Verlust.

Goethe.

XIV.

У градини славујак се тужи:
Ај, боли ме, боли ме у души,
Шта ће мени гласа умилнога,
Код овака сива перја мога!
Моје песме само ме срамоте,
Кад ја немам ружине лепоте.

У бокору тужила се ружа:
Како да ме не заболи душа, —
На што ј' мени руменила мога,
И мириса овог дивотнога,
Која вајда од мог целог краса,
Кад ја немам славујева гласа!

Ту се нађе Шафи, он изравна, вако:
Престаните тужит', помоћи је лако,
Ти, славују, с твојим дивно-мили^м гласом,
Ти, ружо, с мирисом и с диво^мним красом
Сдружите се лепо у песмама мојим
Да рајском милином цео свет напојим!

XV.

И опет је дошло прамалеће мило,
А цвеће се пита: „Шта се с нама сбило?“

„Камо Мирзе, да нас и' обичају старом
Дочека са песмом и пуним неаром!“

Мирза од вас бежи, клон'те с' и ви њега,
Мирза је без душе, без ума, без свега —

Он нема Зулејке, нема верне друге,
Нема ништа, нема, до очајне туге.

XVI.

Једном рече нека луда :
Човек треба да се пати
На то ј' створен а на друго ништа не !
Та се лудост чула свуда,
На свету је пуно луда, —
Вероваше луде све.
Па почеше радост гнати,
Срећу своју сатирати.
Живот им се тад помрачи,
Без божијег удеса,
Вид им поста краћи, краћи,
А све дужа ушеса.

XVII.

То су луде, који суде
Да несрећа грешне људе
Поправит', окрепит' може!

Мајде, ако тако буде
То ће рђа оштрит' ноже;

А узима л' когод воље
Да се нађе у чистоћи,
Тај у блато мора поћи;

А свако ће видет' боље
Кад изкопа своје очи.

XVIII.

Слуш'о сам и чит'о
Да се сбива и то,
Да несрећа душу чисти,
Те је тако од користи.
Слуш'о сам и чит'о, —
Бива кадкад и то
Да се болест нека
И отровом лечи,
Пак се и излечи.
Ал' фала му лепо
Ко верује слепо
Да је зато отров
Свакој бољи лек,
Да ће увек спасти
И продужит' век.

XIX.

Мирза б' био слепац од главе до пете,
А по срцу баба, а по уму дете
Кад би своја дела,
Кад би песме своје
Окренуо путем,
Којим с' луде роје,
Удесно вером,
Што му ј' луде кроје.

XX.

Без кише, без сунца
Оста њива гола
А и наши труди
Остаће залуди
Ако нема среће, нема благослова.

XVI.

„Ко је најстарији
Најизкуснији је!“
Ако ј' кадкад тако,
Увек тако није!

Нит' је увек у тог
Највише морала,
Који је највише
Претрпео зала!

XXII.

Ником ладни гроб не прија —
Ал невоља ј' још страшнија.
Она т' млада прави седа,
Неда ти умрети, а живет' ти не да.
Празну т' чашу једом пуни,
Са дрвета жића млада,
Са радости, с вере, с нада
Цветове ти у пра круни.
Најмудријем понос сатре,
Постави га међ две ватре:
Ил' да пузи по прашини,
Да лудама измет чини,
Ил' код зноја свог кржава
Гладујући да скапава.

У невоље срца није;
Она ј' гробље појезије.
Слободи ти скује ланце,
Подчини те под кукавце,
Који с' гнуша разум виши, —
Њима, робе, метаниши!

Ал не клони, не малакши —
Који клоне, тај већ паде.
Јад не може мудрост поднет',
Мудрост може поднет' јаде.

Љуби, — љубав свагда срећи!
Певај, — песма душу лечи!
Љубав, песма искре бију,
Од њи бежи многа гуја . . .
Угледај се на те руже,
Угледај се на славуја!

Ружа, светска лепотица,
Од нечисти једва с' брани;
А славујак, рајска тица,
Гадинама се црвма рани.

XXIII.

Мирза-Шафи, врат' се с пута
Ким' те ј' луда крв завела,
Прођ' се сигре лакоумне
Па се лати збиљски дела.

Већ и Мирза-Хаџи-Агас *)
До званија дође сјајна, —
Досад беше глуп к'о клада,
А сад носи сто колајна.

Дај држави твоју снагу,
Да ти лепши дани свану,
И тако су све глупаци
Што 'но седе у дивану.

Мирза рече: За та места
Има људи изучени,
Али Мирзу, слаткошевца,
Ко ће њега да замени?!

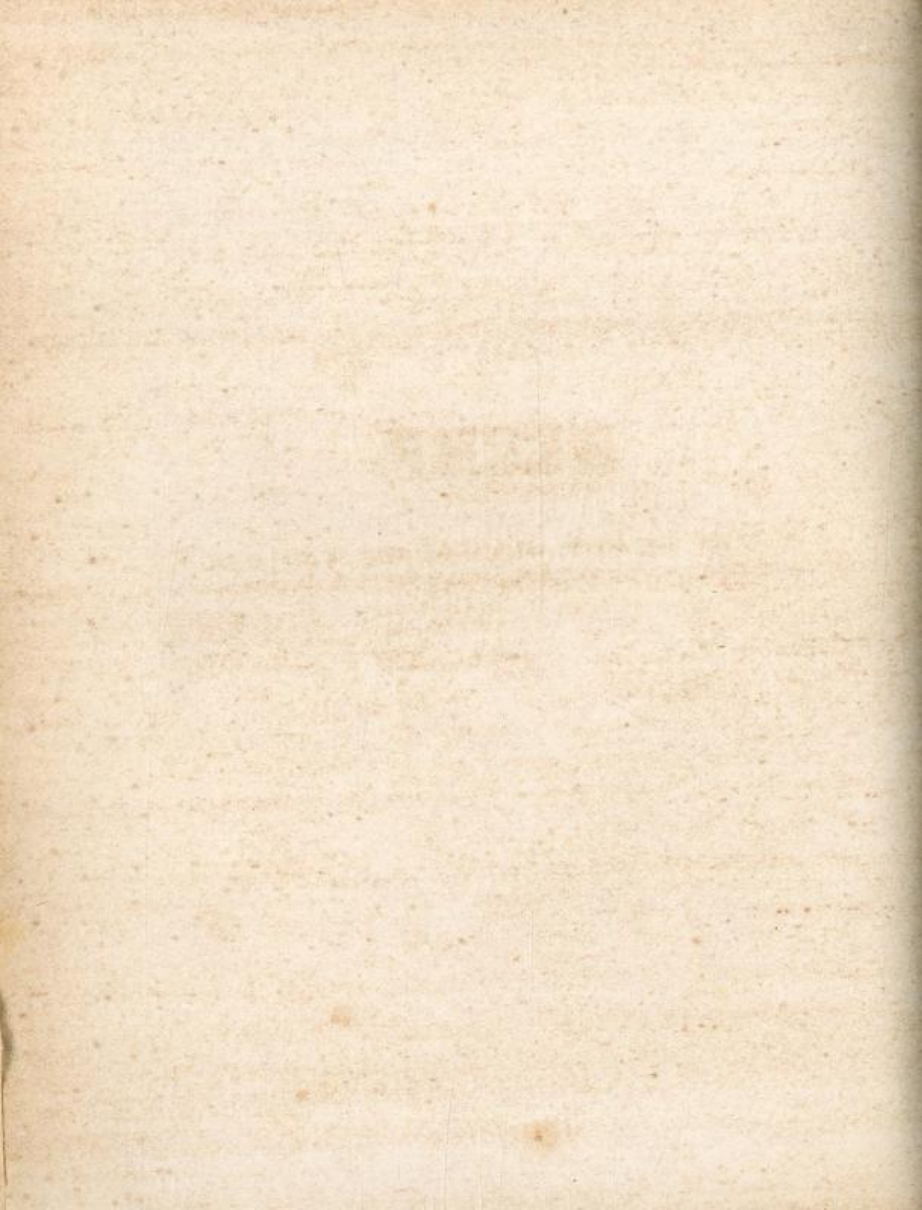
*) Велики везир персијски што је недавно умр'ео.

Дај ми једног из дивана
Који 'вако певат' уме,
Кој' се с цвећем, са славуји
Разговара и разуме, —

Ја ћу одма вргнут' љубав,
Вино, цвеће, жице злате,
Намрштићу ведро чело,
Па ме нос'те куда знате.

XXIV.

Час за часом итро с' мота; —
Кад већ мине дан живота,
Кад, у позна у времена
Сијну звезде од спомена,
Јесте мила њина моћ . . .
Но много ти не помажу,
Јер ти и то тужно кажу:
Ми смо звезде — ово ј' ноћ!

ЖЕШТЕ

у славу вина и земаљског уживања.

Becherrand und Lippen
Sind Korallenklippen,
Wo auch die gescheitern
Schiffer gerne scheitern.

Rückert.

XXV.

Из извора силног, ватренога,
Из потока вина рујевнога
Бију сласти какви више нема,
Бије отров каквог више нема.

Ој у вину свашта лежи,
Све што год би ко занск'о,
Лежи лепо, лежи ниско;
Па какав је који пије
Онако му извор лије.

У низину у сред гада
Пијан луда трештен пада;
Ми пијемо и он пије
Али пијан он се зове,
А нас чини веселије,
Разлаже нам сласти нове,
Нама годи, — нама плоди
Итре мисли у слободи,
Те потеку мудри збори,
Ватра пламти, свако гори,

Рујно вино нама годи,
Лепота нас рајем води.

Јер је вино равно роси,
Што у калу множи гада,
А благодат божу носи
Кад на њиву цвеће л' пада.

XXVI.

Ја сам ђаче хаџисово,
Бога славим у меани —
Мили су ми добри људи,
Добро пиће, добри дани.
Зато мене радо гледе
Де се пије, де је слава,
И зато ми име даше,
Красно име: мудра глава.
Када дођем: Та ево га!
Пун радости свако вели;
А кад пођем: Зар већ иде! —
За мном гледе невесели.
Кад нестанем: Камо, де је?
Тужна пита сва дружина;
Кад останем, заћиликну:
Ту је мудри, дајте вина!
Зато молим вишињег бога
Да ме, сина свога, гледа,
Да ми срцу и ногама
Поклизути с правца не да —
Подалеко од мошеје,

Од муфтија црни, крути,
Нек љубави срце моје,
Брчми ноге нек упути,
Де почесто мудрујући
О свршетку и почетку,
Често вином одгоненем
Жића нашег загонетку.
А кад једном по жилама
Слатко врело надме вина,
— У струку се моје драге
Светска јави величина,
Туна, брате, кад у рају,
У ватреном загрљају,
Утопљена у радости
Два се срца заиграју,
Па с' засене моје очи
Њеног ока пламом сјајним, —
Онда да ме смрт уништи
Па до века веков — амин!

XXVII.

Чуј шта пише сред бокала

Чили, здрави весељака:

„Старо вино, нова шала,

Све од зоре па до мрака!“

Де је тако, ту је слога;

Али једно без другога —

Онда ништ' не вреди!

Што ми чешће из подрума,

Дух то боље у вис леће;

Рубин кити браду ума,

Око нас се свет окреће.

Броз ког прво вино сијне,

То је вођа, сви за њиме! —

Нек нас води мети.

Тако с' мудри дижу с вином

Над ништивном ташти мрава,

Као Елбор над долином

У висину неба плава;

Њега сунце златом руби,

А нас друто сунце љуби, —

Из наши пеара.

Де, па чим би да изкупи
Свет весеље 'ваки дана?
Часови су ђора скупи —
Немаш, кунче, тол'ко блага!

Једно само знадем, што је
Много скупље, — и то ј' моје
Пољубац Хафисе!

Па већ кад је жиће кратко,
Мудра глава за тим стаје,
Да што ј' кратко буде слатко —
Другу мудрост не познаје.
Зато, чедо, не оклевај,
Оди к нама, с нама певај —
Жив'мо док смо живи!

XXVIII.

Дај ту чашу што се смеје
Да наздравим оном дану,
Кад сам првом из мошеје
Побегао у меану.

Примише ме полумртва,
Права старца голобрада,
Јер ја беа права жртва
Смерни, трули накарада.

Мало песма, мало вино,
Мало љубав, мало шала,
Пак сам брзо трулеж скин'о,
И младост ми ојачала.

Нисам више духа слабог,
Сад молитве другче стварам,
Зато нисам ја незнабог
Што по мраку не тумарам.

Сад не клечим као прије,
Сад кандила друга палим,
Сад се молим искреније,
Јер знам зашто бога ђалим.

И Хафиса зна то исто,
И верује у све раје . . .
То је знање барем чисто,
Така вера чисто сјаје.

Дад' и другу, и та с' смеје,
Да наздравим оном дану,
Кад сам првом из мошеје
Побегао у меану.

XXIX.

К'о што славуј пије мед са руже
— Паметан је па зна шта је добро! —
Пимо и ми, пимо и ми, друже,
— Ми паметни знамо шта је добро! —

Наш комшија неће винограда,
— Бостан сеј'о па га је и обр'о, —
А ми срећни са нашега рада,
— Ми паметни, знамо шта је добро! —

Бог је вино створио за људе
— Греота је не пити га, побро! —
Јесте, луде, они другче суде,
— Ми паметни знамо шта је добро! —

XXX.

Мула, мула, то ти кажем:
Ко не пије, греши здраво;
Сад ил' мисли да ти лажем
Ил' да имам пуно право.

Казаћу ти, што би крио,
У мошеји пре сам био,
Де се моли, де се клања, —
Ал' не мисли рад кајања:
Жедаи беа, вина тео,
Пијан био, пут помео.

XXXI.

По чем познаш право цвеће?

По том што мирише!

А кад познаш добро вино?

Кад га пијем више!

А кад познаш добре људе?

Кад им дођем ближе!

А шенха и муфтију?

— На челу им пише!

Одговараш красно — зато с' добру надај,

У свет поћи можеш, ал' се по том владај!

XXXII.

Зими се веселим
Што пролеће стиже
Које тако чекам,
Које тако желим, —
А кад стигне, онда
Би л' доследан био
Да опет не певам,
Да се не веселим!

XXXIII.

То се вама не допада
Што и друго што не певам,
Зашт' пролеће, вино, цвеће,
Љубав, радост само певам.

Та зар више заслужују
Жижак, месец и светлаци . . .
Да плетући венце њима
Јарком сунцу ја не певам.

Како сунце тако и ја
Разашиљем светле зраке,
Јер ја само што је красно, —
Што је ниско то не певам.

Нека други снева битке,
Дворске части и мошејске —
Рујно вино, рујна ружа,
Јоште љуба — то ја певам.

Какав ли се мирис диже?
Та из песме то је моје —
Јер бадава! нико други,
Што је дивно, то ја певам.

XXXIV.

Разишла се сва дружина,
Прошла ј' поноћ у велико,
Седелисмо поред вина
Ја и крчмар — више нико.
Проникла ме нека струја
И топлота нека света,
Обузе ме нека сладост,
Ка' да ће се прва младост
Сад у мени да разцвета.
Досад јоште нисам знао
За толике
Особине и врлине
Кахетинске руменике.
Ја сам пио и зборио
— Ал' то нису речи биле,
Речи су се опесмиле,
Па сам друга загрлио.
Ова срећа прекомерна
Већ ми беа души много,
Заболи ме што је нисам
С целим светом делит' мог'о.

Стари крчмар гледао је
Зажарено моје лице.
А ја реко: Ај, да ми се
Сад разлити, разтопит' се!
Као река рујна вина
Да потечем океану,
Да зачиним, да окрепим,
Да оживем воду слану, —
Да ми буде таке воље
Ка' што ј' мени сад у души,
А у тако дивно море
Да се после сав свет сруши:
И те школе, и мошеје,
И ти светци, и та чуда —
Сав тај крпеж, сав тај трулеж,
Све мој талас да прогута.

Ја б' сатр'о све вериге,
Па да сване свет слободе;
Смрвно би све науке
Што доносе труле плоде
И човека мраком воде —
Па да с' друге нове роде,

Не из блата, не из воде,
Већ из духа, из живота,
Из снажине, из слободе.

Прођ' се тога, Мирза-Шафи,
Све се може то изтија!
— Тако рече крчмар стари —
Сустаће ти фантазија.
Али док си јоште цео,
Док се ниси разтопио
И к'о река рујна вина
Сав океан зачинио;
Док не створиш ^{се} свет тај нови,
Нек се барем што ужива,
Донде нек се поток вина
Полагацко у те слива.
Пусти луду, куд сам жели,
Нек проводи век бадава —
Ал' кап свака има цели
Што је пије мудра глава!

XXXV.

Дај ми камен мудрости !

Дај ми чашу Цемшида !

Огледало разума !

Дај ми печат Сол'мона !

Дај ми крепост ! дај ми рај !

Једном речи :

Вина дај !

ЖЕЗМЕ

И ИЗРЕКЕ МУДРОСТИ.

Auf das empfindsame Volk hab' ich nie was gehalten; es werden,
Kommt die Gelegenheit, nur schlechte Gesellen daraus.

Goethe.

XXXVI.

Ког памећу бог дарива
И влада се по памети,
У младости стар не бива, —
Под старост се не подети.

Ви'ш у зиму цвет не цвета,
Ви'ш у лето нема леда, —
А што ј' урес млади лета,
Старости се више не да.

Смрзла бит' у младо доба,
А полудет' близу гроба,
То је веруј лудост сушта,
Здрава памет не допушта.

XXXVII.

Слуш'о сам од људи пословицу ову,
Пословицу стару, али увек нову:

„Ко истину љуби, мора целог дана
Држати за узду коња оседлана!“

„Ко истину мисли, па то не зна скрити,
Мора једном ногом на зенгији бити!“

„Ко истину оће још и да изрече,
Мора имат' крила, другче не утече!“

Ипак Мирза-Шафи вели: Који лаже,
Тoga треба демат', друго не помаже!

XXXVIII.

Волеш ли ме — волећу те,
Мрзиш ли ме — мрзићу те —
Тај сам био од како сам,
И остаћу до век тај.

Ко има срца, снаге,
За право држи то:
За добро иде добро
А за зло с' даје зло.

Честито ј' мило свуди,
Лепоту свако пази,
Виноград саде људи, —
А змију свако гази.

А грдобу душе, силе,
Прашта душа слаба, мека;
За жене је лиле мле,
Освета је за човека.

XXXIX.

Свашта има својег реда
Кој' те води циљу твојем;
А љубави ко се преда
Тај се не сме сиграт' с њоме.

Слаба тамо ватра гори
Де је сузно уздисање. —
Ко о срцу ваздан збори
Тај га има понајмање.

XL.

Црњак моли
Што је тавно ;
Јунак воли
Што је славно ;
Жену дражи
Што је силно ;
Нежан тражи
Што ј' умилно ;
Луде лове
Што је сумно ;
Мудром гове
Што је умно.

XII.

Смеђе око, лукаво си,
Граорасто, шаљиво си!
Плаво с' око с небом слаже,
Плаво око верност каже.
Али црно, пуно жара
Тајним речма разговара, —
Црне очи сећају те
На божије тајне путе.

XLII.

Ал ја мрзим сличарење сулудо,
Што по речи само звечи у лудо,
Де је мис'о слик избрис'о, убио —
Де с' у шари духа дар изгубио . . .

Нема краја
Тузи ваја, —
Ладном свету, —
Болном цвету,
Што у груди
Уздах буди
Пак о страсти, —
Пак о сласти, —
Пак о венцу
И студенцу,
Што у смиљу
И босиљу
Миље спрема

И враг знао шта ту јоште нема,

Што је давно
Овејано,
Из чег вири само крпеж незрео,
Што већ уме дете свако
Јер је лако —
А здрав мозак то је давно презрео.

XLIII.

Та на лице падај, чоче,
Пред високим духом клечи,
О ком дела тва сведоче,
Која створи на њ мотрећи.

У ком све то беше прије
Промишљено, пропевано,
Што с' у дели твоји вије
Силно, врло и ваљано.

Кој награде дели њуне
Кад се вишем, лепшем каниш,
А казни те, мој копуне,
Од лепоте кад застраниш.

Ко ту казну, ту награду
Осетно никад није,
За тог брата не цветаду
Лаворике појезије.

XLIV.

Песма мора мирисати
На цвеће;
Така само опиће те,
Занеће;
Ал' која је лицемерно
Мошејасто дисала,
Знај да ју је прекомерно
Празна глава писала.

XLV.

На висини тражиш,
Што лежи у низу;
У даљини тражиш,
Што ти стоји близу —

Држ' се својег гњезда,
Пак те карат' нећу!
Ко би с' маш'о звезда
Да припали свећу!

XLVI.

О вечности недогледу,
Де је чојков живот трун — —

У судбине распореду,
Како с' чује божи шум — —

О том многи певат' уме
Па ти стане одма ум.

Ама што се не разуме
Том је корен неразум.

XLVH.

Нико неће рећи
Колико је вин;
Нико неће признат':
Подал ми је чин!
Нико неће казат':
Мрзим ружу, крин!
Нико с' неће фалит'
Да је к . . . ин син; —
Ни тираи не призна
Да је тиранин.

Свака ула и протува
Тражи злу свом часна рува,
Да с' од гада свет не гнуша,
Да га простак рађе слуша, —
Зато изпод часна рува
Није увек часна душа.

XLVIII.

Звучна песма! —
Ал' дерн је
Ако т' срцу не уише, —
Знај да песме
Најнежније
Често груби мамлаз пише.

XLIX,

Ко сам и какав сам
Ти тек само слутиш, —
Пре ме нећеш познат'
Док ме не разљутиш.

L.

Ко је увек био смотрен и опазан,
Ко је био зрео од свога постанка,
Који ни из доба своји млади дана
Нема да се рашта каје или вајка,
Тај, дабогме, луда није био никад,
Ал' веруј, ни мудар, нит' ће бити икад.

LI.

Иди међу кривце
Па остани прав!

Иди међу кухње
Па остани здрав!

Иди међу старце
Пак остани млад!

Иди међ очајне
Па сачувај над!

Иди међу блудне
Па не згази стид!

У тамници лежи
Ал' сачувај вид!

По туђини оди
Ал' остани свој!

Ако то издржиш
Тад си човек мој!

Lll.

Тиран жели да га с' боје;
Везир да му злата носе;
А муштахид да га гоје;
А девојка да ју просе.
Лудак жели да га фале;
Уздисало да га жале;
Јунак да му славу трубе;
Мирза само да га љубе.

ТНФАНЕ.

РАЗЛИЧИТО.

Im Wasser wogt die Lilie, die blanke hin und her,
Doch irrst Du, Freund, sobald Du sagst, sie schwanke hin und her!
Es wurzelt ja so fest ihr Fuss im tiefen Meeresgrund,
Ihr Haupt nur wiegt ein lieblicher Gedanke hin und her.

Platen.

LIII.

Дигни чадру горе!
Немој крити лица!
Крије л' се у баншти
Румена ружица?
Није л' бог и тебе
Ка' и цвеће што је
Створио на урес
Миле земље своје?
Не ће он да така
Сјајана лепота
Од света се крије,
У таму замота.

Вргни чадру! Свет би
Само тебе глед'о
Јер нема лепоте,
К'о што си ти, чедо!

Пусти оку нека
Љубав-искре креше,
Пусти усне нек се
Умиљато смеше, —
Не криј се док оно
Друго сунце сива,
Понда нек вас скупа
Сама ноћ покрива.

Баци чадру горе !
Та још такe моме
Није им'о султaн
У арему своме ;
Ваке очи чисте,
Велике и миле,
Трепавице дуге
Од најлепше свиле.
Испуни нам жељу,
Чадру горе ити,
Немој своју славу —
Нашу срећу крити.

LIV.

Из Тех'рана, славна места,
Од персијска славна краља
Неколико манифеста
Извиђоше како ваља.

А по граду и по сели,
И по гори и пољани
Веровати нису тели
Зачуђени Персијани.

„Какав смис'о! Какве речи!
Каква милост! Каква права!“
На све стране усклик јечи:
„Слава шаху, слава, слава!“

Мирза-Шафи' чудна беше
Тол'ка слава за бадава,
Рече: Зар се овде глава
Тако мало уважава!

Чудите се — лепо чудо! —
Што не пише ништа лудо:
Чудите се кад по правди
Што изрече пл' уради!

LV.

Ти ми велиш да сам лентир
И караш ме немнице
Зашто тако љубав мењам
К'о на арфи танке жице.

Куд год идем, на све стране,
Воледу ме цуре здраво,
А де год ме која љуби
Онде љубим узајнице.

МХРЗА ЛУЕУФ.

In der Kritik macht man die Probe, Verse
in Prosa aufzulösen und nimmt den Grundsatz
an, dass, was in Prosa Unsinn ist, es auch in
Versen sein müsse.

Herder.

LVI.

СТАРА ПОВЕСТ

У НОВИМ СЛИКОВИМА.

Мирза-Јусуф седе пак песму сагради,
Како су се двоје заволели млади:
Како им се прва насмејала срећа,
Како им је жеља бивала све већа,
Како су се дивно топили у сласти,
Али једно другом није смело каз'ти.
Па како се после умешала туга
Да им буде друга. —
Они се заклеше да ће остат' верни,
Али удес дерни
Растави и' младе! —
Она ј' лила сузе, — он је јад'о јаде.
Сад долазе сцене: како славуј јеца
Спрам бледа месеца,
И у чарној гори
Поточић жубори;
Како лишће шушти неким шумом тајним —
А они се боре с очајањем крајним.

Али на једаред начини се скок —
Мислиш ево, сад ће смиловат' се бог . . .
Ево су већ близу — дај им, боже, дај! —
Сад ће ду се састат', пак ће бити крај.
Ал' судбина клета
Разтури и' опет на две стране света.
Она за њим плаче, он о њојзи сива
— К'о што то већ бива . . .
Док се једном алах не смилова, па и'
Једно другом даде, те престаше ваји;
Загрлили с' тако и пољубили се,
Живот им је после врло срећан био,
Срећни су још и сад, то јест ако им се
Није опет какав малер догодно.

LVII.

Је л' Јусуфе, и сам видиш
Да си право магаре,
Што си увек слуш'о песме
Твог славуја из баре.

Та премудра глава,
Што од воде живи,
Мудар савет дава
Да се човек дивн.

„Младост“ вели „лудост,
Тера ветар капом,
Тражи само сладост
У кутићу сваком.“

„Немој у младости
Мирис-цвеће брати,
Пак ћеш у старости
Плода дочекати.“

Ти си савет слуш'о
Ниси ружу брао,
Ни за капу мећ'о,
Нит' је мирисао.

Сад је младост прошла,
Ружа ј' прецветала; —
Па да видим сада
Каква ти је фала!

Де да видим плода,
Ког си тол'ко чек'о! —
Ружу ниси брао —
Ал' си шипак стек'о.

LVIII.

Ти, Јеуфе, водолоче!!

Ти с' славуји зборит' умеш!!

Хахаха!

Прођ' се фале, кад' ја знадем

Да ни пиле не разумеш, —

Хахаха!

Ономад си сео код кокошињака,

Намрштно с' чело к'о матора бака,

Теде нешто писат' високо, дубоко,

Ал' ти некуд беше фантазија млака.

Нешто си напис'о

Пак си опет сбрисо,

Три си пера сгриз'о

Ал' не дође мис'о.

Зноја те је стало,

Ал' ти с' није дало.

Кад артије неста —

„Ху, триста му јада,
Шта да радим сада?
Помози ми, вило,
Па ма како било!“
Ал' уместо виле
Дође једно пиле
До тебе јунака
(Крај кокошињака).
И поче ти зборит':
Пи! пи! пи! пи! пи!
Па ви'ш ни то ниси
Разумео ти!

LIX.

Чудан је то светац,
Мирза-Јусуф наш!
Велики естетик,
Страшан критикаш!

Сунце му не ваља,
Јер му „квари вид;“
Голубове мрзи,
„Вређају му стид;“

Цврчка ни да чује,
„Јасан му је цврк;“
А „човек не ваља,
Што му ј' напред брк;“

Риба му не прија,
„Горка јој је жуч;“
Вино му је „ладно;“
А чај му је „врућ;“

Дан му ј' зими „кратак“ —
Лети опет „дуг;“
Пушку зове: „шкљоца;“
Прстен: „беочуг.“

Све му иде уз нос,
Свако му је крив,
Онај: што је умр'о,
Овај — што је жив.

А Шафи се смеје
На тај луди гњев,
Пак из те горчине
Створи слатак спев.

ΧΑΦΗΕΑ.

Lieb' ohne Lust — welch' eine Pein,
Lust ohne Liebe — wie gemein!
Die beiden aber im Verein
Gewähren uns das höchste Sein.

Daumer.

LX.

О како ми је, како,
Сам један знаде бог
Кад она тијо, лако
Крај срца прође мог!

Низ бели врат се дева
Још бељи танан вео,
Из црног ока сева
Од муња повор цео.
Сплетене косе вешто
Низ груди с' вију бесно —
А грудма ево нешто
У танком руву тесно.
Лена је, танка, вита,
Висока, поносите,
Од снега много беља
Погледом сваким стреља:
Те ни сам не знам како
Живот ми сдржи бог
Кад она тијо, лако
Крај срца мине мог.

Цветак до цветка пао
По плавом каваду;
Црвене гаће као
Сунце на западу . . .
Ал' ман' се рува пуста,
Њу гледај каква је:
Та уста, само уста . . .
Све друго престаје . . .

Ох како ми је, како,
Сам један знаде бог
Бад она тијо, лако
Крај срца прође мог!

LXI.

Кад сам поч'о на базару
Певат' славу твога баја,
Запламтеше сви у жару
Са дивоте твога баја.

Фарси, Курди и Татари,
И Јермени с далњег краја,
И Мослеми и Ђаури —
Сви дркташе са твог баја.

Скупинше се листом певци
Па слушаше све до краја,
Те сад већем свуд се пева,
Слави слава твога баја.

Од тог доба нешта туге,
Нешта плача, нешта ваја;
Свуд се само песма чује —
Дивна песма твога баја.

А кад једном време дође
Што све руши, све осваја —
Ти се теши, јер ће с' доverk
Певат' песма твога баја.

LXII.

Осећам ти мирис душе,
Буд год одим, уза м' лета;
Буд погледим, слику т' видим,
А не видим ина света.

Ти си сунце незалазно
Што на моме небу стоји, —
Кадкад зађе, утопи се
А у мору мисли моји . . .

Тад је вече, мирно, свето —
Ал' док тренем, ето зоре!
Сунце с' роди још сјајније
И позлати сиње море.

LXIII,

Не премишљај, мој пупољче,
Оди мени у наруче!
Овде ћеш се загрејати —
А ја ћу те неговати

Како не би цео свет!
Ту ти ј' место да се сгријеш,
Овде да се разавијеш,
Да пупољак буде цвет!

LXIV.

Главу диже над облаке
Мрки Елбор, стари брег;
Ниже њега ј' прамалеће,
На глави му вечни снег.

Ја сам Елбор, ох Хафисо,
На ком вечна зима спи, —
А ниж' њега прамалеће,
Ој пролеће — то си ти!

LXV.

Мирза-Шафи! Мирза-Шафи!

Колик' беше разум твој!

Миоге товне надрикњиге

Неподнеше разум твој.

А колишце с' те ручице!

Колишце су, боже мој!

Што свладаше твоје срце

И однеше разум твој!

LXVI.

Ој тифлиске старе сакле*)
Под месеца бледим сјајем,
Јесте л' ви то, оне старе,
Већ вас скоро не познајем!

Ој тифлиске цуре чиле,
Куд бежите с вашим бајем,
Што сте тако оладиле —
Да вас чисто не познајем!

Аој Мирза, и ти с' други,
А друга су и времена
Од како си ти с Хафисом,
Ти с Хафисом — муж и жена!

*) Неке колебе Бурђијанаца и Татара.

LXVII.

Да се кајем и поправим
Јер не идем путем правим!
Паз'те, људи, свог кућишта —
Ја не треба од вас ништа!

Странпутице моје куде,
Небеске ми кључе дају,
А ја давно већ у рају —
Ког још они не познају.

Подигоше уку буку
Уздижући небо своје;
Ја уживам небо моје
А не реко речи које.

Њима славуј грешни врло
Што свракино нема грло;
А анатем на ме шаљу
Што сам сретан у свом рају.

PAZANKÉ HEEME.

Keine Rose ohne Dornen.

LXVIII.

Бог је сунцу светлост дао
Па га светом заошину,
Он је цвеће разаслао
На брегове, у долину.

Подиг'о је кршне горе —
Де урличу вуци, лави;
Пусти ветар, проли море
И задану живот прави.

Створи реку, створи чесму,
Све нас створи, ка' што знате, —
Мени даде слатку песму,
Вама уши да слушате!

LXIX.

Што у јарком сунцу гори,
Што вијору вијор пева,
Што у рујној свиће зори,
У потоку што жубори,
И што грми и што сева,
Што у мајској ружи цвати,
И што земља небу прати,
И што небу врати —
Све то у мом срцу бије,
Кроз моје се песме вије.

LXX.

Време се зове ово,
Што доле боравиш;
А вечност жиће ново
Што смрћу добавиш.

Несреће горке јаде
И среће сладост сву
Време ти даје саде —
Што имаш, имаш ту.

А шта нам вечност крије
— Ил' добра или зла —
То мени бриге није,
Овако мислим ја:

За време луд ко није,
У њему сретан је, —
А вечност после неће
Правити промене.

LXXI.

Мене ј' негда и шах к себи радо прим'о
И с њиме сам дуги разговора им'о;
Тужно ми с' једном како га то пече
Што му нико неће да истину рече.
Ја сам после о том дуго премисљава'о
И завста нађо да шах има право;
— Усудим се једном истину му рећи,
Ал' једва сам мог'о из двора утећи.

* * *

Јест, има кнезова, што од сваког траже
Да истину каже, —
Ал' да је поднесу,
Тол'ко јаки несу!

LXXII.

Синоћ ми се у сну један анђ'о јави, —
Отерали су га са рајски висина,
Јер је био врло земаљске нарави
Те тражаше горе земаљски милина.

Бог му рече тијо али строго: Сине,
Што год јеси треба са свим, пуно да си;
Анђ'о мора имат' анђелске врлине.
Други живот небо, други земљу краси.

Земља има вино, пољубце, милине —
Небо има другог благослова свога;
Кад ти срце јоште за земаљским гине,
Иди доле пак се наживај тога!

Ко допио није пеар жића слатка,
Радост и милину што сам земљи дао,
Тај још има много земска заостатка,
Тај се није мога раја достојао!

LXXIII.

ПРИЈАТЕЉСТВО.

Кад је Шафи ниш'о по свету далеком,
Сврн'о је на конак богаташу неком;
И рече му мудри: Домаћине, брале,
Нешто сам ти жељан разговора, шале;
Позовиде часом пет-шест пријатеља,
Па начини мало гозбе и весеља.
А домаћин на то: Залуд ти је жеља,
Јер ја нисам никад им'о пријатеља!
Зачуди се Шафи, па ће на то рећи:
„Ко ни с благом не зна пријатеља стећи,
Под његовим кровом нећу ни кап воде ...“
Па без с богом остај, окрену с' на оде.

Јест, ко никад није пријатеља им'о
Није вредан да га братски поздравимо.

LXXIV.

На част њима њиов снажај*)
И молитва с уста бледи,
Смеран поглед и понашај, —
Ти знаш, боже, шта то вреди!

На част њима така радост, —
То је ветар по ваздуху.
Мени, боже, счувај младост,
Младост срцу, младост духу!

Та де тако вино тече,
Мора врело здраво бити;
Де овако цвати цвеће,
Мора место право бити.

Благослови моје њиве
И изворе моје песме,
Нек не буду жалостиве
Већем врае и уресне!

*) Virtus, Tugend.

Нек ми жеље буду једре,
Нек ми жиће буде мило,
Нек ми очи буду ведре,
Чело глатко, тело чило.

LXXV.

РУЖА И ЦРЊЕ.

Ја познајем једну жену, —
Да сачува сваког бог
Таке беде, така чуда,
Тог језика, срца тог!
Никада јој није право;
Гунђа, псује, ћипа, прети —
А рекне ли и муж коју,
Нека пази куд ће с' дети!
Ако л' ћути, јао, сада
Тек га снађу триста јада!

* * *

Не може ти с' увек све по вољи бити;
Не може ни жена увек анђ'о бити;
И у браку с' нађе нека страна црна,
Јербо свака ружа има свога трна . . .
Ал' је жалост, друже,
Бад је три без руже!

LXXVI.

Боље милост без песама,
Него песме без милости —
Боље мудрост без књижура,
Нег' књижури без мудрости —
Боље синак без колевке,
Нег' колевка, а без сина —
Боље вино без бокала,
Него бокал, па без вина!

LXXVII.

Да л' да с' смејем, да л' да с' једим
Кад тај глупи свет погледим!
Нит' шта мисле, нит' шта знају —
Само туђе преживају.

Боме с' нећу једит' на то
— Свашта има своје зато —
Бар се 'вако мудрост чиста
Крај лудости лепше блиста.

LXXVIII.

Док сам ово пев'о: Ајд'мо за слободом!
Не клањајмо с' робски пред вел'ком господом;
Ал' примајмо и ми сваког као брата,
Ласкавцима само покажимо врата!
Састајмо се чешће, пак се упознајмо,
А буд'мо искрени пак се исправљајмо!

Док сам тако пев'о, викаше ми: Слава!
Ала је то мудра и паметна глава!

А кад мудра глава поче делат' тако —
Јао наопако!
Заори се свуда:
То је права луда!

LXXIX.

Калуђери,
Лицемери,
Проћ' ће време
Анатеме!
Ко ј' на чисто с' собом
На чисто ј' и с богом. —
Ал' ко куне, псује
У божије име,
Тај га не поштује
Већ се титра с њиме.

LXXX.

МУШТАХИД*) ПЕВА:

Да ми с' верно стадо божја пута лати,
Ја би мор'о стати на за њима глати —
Ал' ко ће ми онда коре леба дати!

Кад сви жедни једном за извор дознају
На којој је страни, на коме је крају,
Онда ће ми рећи да ме не требају.

Но пре ћу замутит' све изворе света,
Ал' свог места не дам, ту је моја мета,
А ко боље знаде: душа му проклета!

*) Муштахид: виши поп Шиита.

LXXXI.

МИРЗА-ШАБИ ПЕРВА :

Па какав је разлик и каква је вида
Измеђ' мене Мирзе и тог муштахида?

Да сувишну мудрост мало одвадимо
Обоје идемо па народ учимо:
Ја певајућ' — а он крекећући кроз нос;
Он му фали робство, а ја мушки понос;
Он га води у мрак, ја га водим на зрак;
Његово је срце салом затрпано,
Па с' не чује никад да богу запоји, —
А мирзино удиљ на језику стоји!

Он ногама кратким к'о патак се кречи,
Па једнако стење, и једнако јечи,
К'о да носи терет греха земаљскога
Код толика сала и стомака свога.

А ја идем лако свуд по свету белом
С осмејом, са шалом — он са клетвом, с гњевом.

Он опада Мирзу кришом и за леђи,
Мирза њему јавно — у очи му пева.
И он већма стрѣни од осмејка мога
Нег' што сам ја игда од његова гњева.

LXXXII.

Аој, Мирза, да дружинне лепе!
С ким то нађе да проводиш данке!
Како дође окат међу слене? —
Како сиђе мудар међ' лудакe?

А ја реко: Не брини се, драга,
Мудар мора међу луде поћи,
Другче б' мудрост пропала без трага —
Луда к мудрому никад неће доћи!

Знајте, светли, којима је стало
Да вам браћа не чаме у тами,
Да ни сунце не би нам сијало
Да му зраци не сплазе сами.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

683

684

685

686

687

688

689

690

691

692

693

694

695

696

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

785

786

787

788

789

790

791

792

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

832

833

834

835

836

837

838

839

840

841

842

843

844

845

846

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859

860

861

862

863

864

865

866

867

868

869

870

871

872

873

874

875

876

877

878

879

880

881

882

883

884

885

886

887

888

889

890

891

892

893

894

895

896

897

898

899

900

901

902

903

904

905

906

907

908

909

910

911

912

913

914

915

916

917

918

919

920

921

922

923

924

925

926

927

928

929

930

931

932

933

934

935

936

937

938

939

940

941

942

943

944

945

946

947

948

949

950

951

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

1001

1002

1003

1004

1005

1006

1007

1008

1009

1010

1011

1012

1013

1014

1015

1016

1017

1018

1019

1020

1021

1022

1023

1024

1025

1026

1027

1028

1029

1030

1031

1032

1033

1034

1035

1036

1037

1038

1039

1040

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

1048

1049

1050

1051

1052

1053

1054

1055

1056

1057

1058

1059

1060

1061

1062

1063

1064

1065

1066

1067

1068

1069

1070

1071

1072

1073

1074

1075

1076

1077

1078

1079

1080

1081

1082

1083

1084

1085

1086

1087

1088

1089

1090

1091

1092

1093

1094

1095

1096

1097

1098

1099

1100

1101

1102

1103

1104

1105

1106

1107

1108

1109

1110

1111

1112

1113

1114

1115

1116

1117

1118

1119

1120

1121

1122

1123

1124

1125

1126

1127

1128

1129

1130

1131

1132

1133

1134

1135

1136

1137

1138

1139

1140

1141

1142

1143

1144

1145

1146

1147

1148

1149

1150

1151

1152

1153

1154

1155

1156

1157

1158

1159

1160

1161

1162

1163

1164

1165

1166

1167

1168

1169

1170

1171

1172

1173

1174

1175

1176

1177

1178

1179

1180

1181

1182

1183

1184

1185

1186

1187

1188

1189

1190

1191

1192

1193

1194

1195

1196

1197

1198

1199

1200

1201

1202

1203

1204

1205

1206

1207

1208

1209

1210

1211

1212

1213

1214

1215

1216

1217

1218

1219

1220

1221

1222

1223

1224

1225

1226

1227

1228

1229

1230

1231

1232

1233

1234

1235

1236

1237

1238

1239

1240

1241

1242

1243

1244

1245

1246

1247

1248

1249

1250

1251

1252

1253

1254

1255

1256

1257

1258

1259

1260

1261

1262

1263

1264

1265

1266

1267

1268

1269

1270

1271

1272

1273

1274

1275

1276

1277

1278

1279

1280

1281

1282

1283

1284

1285

1286

1287

1288

1289

1290

1291

1292

1293

1294

1295

1296

1297

1298

1299

1300

1301

1302

1303

1304

1305

1306

1307

1308

1309

1310

1311

1312

1313

1314

1315

1316

1317

1318

1319

1320

1321

1322

1323

1324

1325

1326

1327

1328

1329

1330

1331

1332

1333

1334

1335

1336

1337

1338

1339

1340

1341

1342

1343

1344

1345

1346

1347

1348

1349

1350

1351

1352

1353

1354

1355

1356

1357

1358

1359

1360

1361

1362

1363

1364

1365

1366

1367

1368

1369

1370

1371

1372

1373

1374

1375

1376

1377

1378

1379

1380

1381

1382

1383

1384

1385

1386

1387

1388

1389

1390

1391

1392

1393

1394

1395

1396

1397

1398

1399

1400

1401

1402

1403

1404

1405

1406

1407

1408

1409

1410

1411

1412

1413

1414

1415

1416

1417

1418

1419

1420

1421

1422

1423

1424

1425

1426

1427

1428

1429

1430

1431

1432

1433

1434

1435

1436

1437

1438

1439

1440

1441

1442

1443

1444

1445

1446

1447

1448

1449

1450

1451

1452

1453

1454

1455

1456

1457

1458

1459

1460

1461

1462

1463

1464

1465

1466

1467

1468

1469

1470

1471

1472

1473

1474

1475

1476

1477

1478

1479

1480

1481

1482

1483

1484

1485

1486

1487

1488

1489

1490

1491

1492

1493

1494

1495

1496

1497

1498

1499

1500

1501

1502

1503

ДОДАТК.

Nur eine Weisheit führt zum Ziele,
Doch ihrer Sprüche gibt es viele.

LXXXIII.

Боље ј' живет' без признања,
Ал' достојан бит' награда —
Нег' уживат' достојања
Без заслуге врсна рада.

Шта ј' колајна што те кити!?
Шта је кад те народ фали!?
Шта је свету голем бити —
А сам себи низак, мали!?

LXXXIV.

На свачијем лицу нише
Повесница лицоноше:
За чим гине, чиме дише, —
Страсти боље, страсти лоше.
Дал' му ј' савест рај ил' пак'о,
Жеље — орли ил' голуби, —
Да л' би пев'о да л' би плак'о —
Да ли мрзи, да ли љуби.

Али читат' не зна свако,
Јер баш није врло лако.

LXXXV.

У чем' леже чаролије
Шафијове појезије?

Све му ј' чило, вито,
Све му ј' истинито,
Природно и право
И једро и здраво.
Природу не квари,
Вешто, лако пари
Мисли с осећај'ма,
Речи с уздисај'ма,
Тугу са млином,
Пољубце са вином.
Само алем бира,
У шљунак не дира.

Ето то су чаролиј
Шафијове појезије!

LXXXVI.

Рад' истине гоне! — Ал' ти, Мирза, зато
Остани јој веран, не осврћи с' на то!
Не смеш бити светлац у глибови лажи,
За истином оди, њене стазе тражи,
Јер што год је лепо, собом истино је,
А што год је лепо, душа ј'душе твоје.

Ну да не би страд'о за истину драгу:
Истину и мудрост не износи нагу,
Већем и' обуци у песмицу малу,
У шарене речи, у румену шалу;
Закити и' сликом, веселим ускликом —
П' онда не ће бити од зазора ником.
Тако се и грожђе, пуно огња жива
Лишћем и ластаром кити и покрива!

LXXXVII.

Ништа није лакше него мршити лице,
С нацрћеним уст'ма критиковати све,
Важним гласом рећи : „Ово ми се свиђа,
Ово друго не!

А што с' мени свиђа, мора бити добро,
Оно друго не!“
Од тако створова мораш бегати побрзо,
Па бежи што пре!

LXXXVIII.

Ти не мораш ружу брати,
Можеш само мирисати;
На стаблу је мирис јачи —
А не ће те трн затаћи.

LXXXIX.

Мудар може постојати
Без милости од краљева ;
Ама шта ће краљ да ради
Без савета мудрачева.

ХС.

Залуд с' рука каљава
На лепоту пиљи, —
Алем-камен само се
Алем-камом пиљи!

ХСІ.

Чкаљ је ружи говорио:
Ко још тобом асне има!
Да си чкаљ к'о ја, и ти би
Била рана магарцима!

А славују с' гусак руг'о:
И ти ми се зовеш нешто!
Па де жртвуј, као гуске,
Брв и живот за човештво!

А филистар рече Мирзи:
Штета твоје главе бистре,
Кад држави ништ' не асниш!
Угледај се на филистре!

Ој филистре, гуско, чкаљу,
Фала свачим заслугама —
Али јаој земљи, небу,
Да остане свет на вама!

ХСII.

Јуче, ал' дабогме, измеђ' четир ока,
Запита ме нека особа висока :
Кажи ми по души, али не по страху,
Шта ти, Мирза, мислиш и судиш о шаху?
Има л' што у глави, — има л' што у души?
Је л' му вид што дужи нег' што су му уши?

— Та он има мозга, кол'ко и сви други
Што облаче талар и манторос дуги;
Види де се пред њим снебивају људи,
П' онда мора мислит' да је неки цин!
Види само подлост, коленопреклоност,
Па ту воду лепо тера на свој млин.

ХСШ.

Оштар нож се врло лако,

Брзо изкрза.

Ал' зато се ипак нико

За туп не трза.

XCIV.

Кавгадије, лармације,
Нек вам је на знање:
Де престаје јарост,
Почиње с' кајање!

XCV.

Чије око није за лепоту слепо,
Који има речи за све што је лепо,
То је прави песник, тај од праве браве
Има кључе праве!

XCVI.

Ако почиш 'вако: Ја знам од вас боље!
Зле ћеш бити среће,
Нико т' слуша т' неће;
Јер ко има снаге, има праве воље
Да н' обавести,
Мора се с почетка за њима повести.

XCVI.

Ко је срећан, тај нам срећу носи,
А не узима је ;
Од њег' срећа иде, пак се опет враћа
Оном ко је даје.

CXVIII.

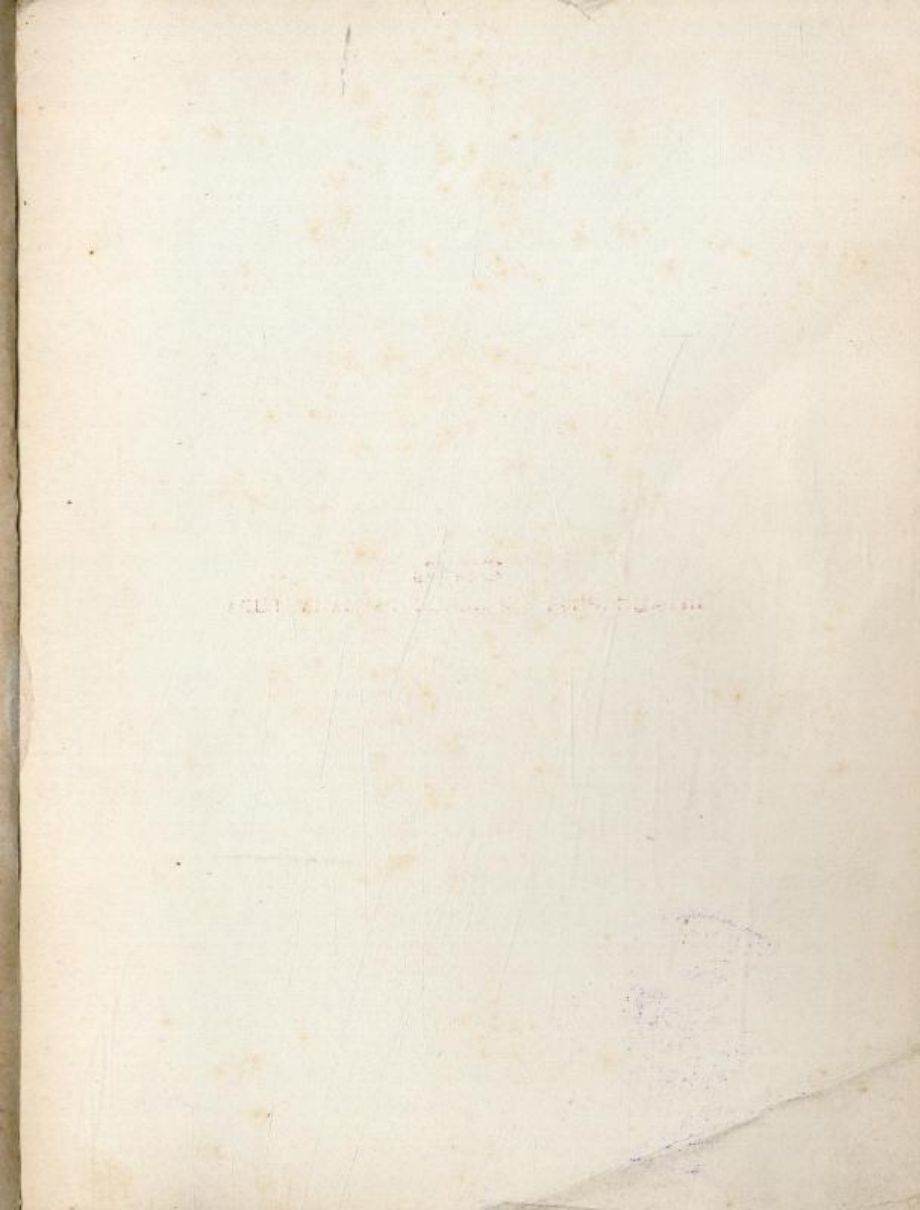
По шаховој заповести
На диван сам мор'о доћи, —
Многе лале и везири
Већали су до поноћи.
По поноћи шах ће рећи:
„Е сад, Мирза, ти пресуди,
Беу л' мудри ови збори,
Знају л' штогод ови људи? —
Не плаши се, право реци!“
А на то је све умукло —
Мирза уста и пресуди
— Баш по души — па куд пукло:
„Чудна ми је мудрост њина
— Ја у мало не задрема —
Јер све чујем клепет млина,
Али брашна, — брашна нема!“

Погрешке.

Страна.	Редак.	Озго.	Оздо.	Место.	Треба.
17	5	—	„	оживе	о живе.
23	3	—	„	диволиним	дивотним.
26	10	—	„	изкопасвоје	изкопа своје.
53	2	„	—	поноћ	поноћ.
55	12	„	—	створиш	створиш.
75	10	„	—	стид	стид!

Штампарија јерменскога монастира у Вечу.

ИЗДАНИЕ,

ПЕЧАТНИЦА СЕРБИЈСКОГ МОНАХИНА